

Sundheds- og ældreministeren

Rigsrevisor

St. Kongensgade 45, 4. sal
1264 København K.

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: **31 JULI 2015**
Enhed: SPOK
Sagsnr.: 1400695
Dok. nr.: 1745280

Vedrørende Statsrevisorernes beretning nr. 7/2014 om forskningsmidler på hospitalerne

I brev af 5. marts 2015 har Statsrevisorerne anmodet om en redegørelse for, hvilke overvejelser og foranstaltninger beretning nr. 7/2014 om forskningsmidler på hospitalerne giver anledning til.

Beretningen sætter fokus på hospitalernes forvaltning af eksterne forskningsmidler, som Statsrevisorerne i januar 2014 anmodede Rigsrevisionen om at undersøge.

I beretningen rejses en række kritikpunkter vedr. hospitalers forvaltning af eksterne forskningsmidler, herunder at regionernes tilsyn har været utilstrækkeligt.

Nedenfor følger mine generelle bemærkninger til beretningen efterfulgt af en række specifikke bemærkninger med udgangspunkt i beretningens afsnit og Statsrevisorernes bemærkning.

Generelle bemærkninger

I beretningen rejses en række kritikpunkter vedr. hospitalers forvaltning af eksterne forskningsmidler, herunder at regionernes tilsyn har været utilstrækkeligt.

Jeg bemærker, at regionerne er underlagt det statslige tilsyn, der varetages af Statsforvaltningen, og af Social- og Indenrigsministeriet som øverste tilsynsmyndighed. Social- og Indenrigsministeriet varetager den generelle regelstyring af regionerne vedrørende styring af regionerne og deres økonomi, hvorfor der løbende i denne redegørelse henvises til redegørelsen fra social- og indenrigsministeren.

Jeg bemærker, at det er en væsentlig problemstilling, som belyses i beretningen, og kan i forbindelse hermed generelt bemærke, at det af udtalelserne fra alle fem regioner bl.a. fremgår, at regionerne tager problemstillingen alvorligt, og at de på den baggrund har igangsat en række initiativer, der skal bidrage til at sikre en fremtidig hensigtsmæssig forvaltning af eksterne forskningsmidler.

Nedenfor fremgår mine bemærkninger til beretningens enkelte afsnit.

Bemærkninger til afsnit 1. Introduktion og konklusion

Af afsnit 1 fremgår det, at formålet med undersøgelsen var at vurdere, om de eksterne forskningsmidler forvaltes tilfredsstillende.

Den overordnede konklusion er, at Rigsrevisionen samlet set vurderer, at hospitalernes forvaltning af forskningsmidler er kritisabel.

Jeg henviser til regionernes redegørelser, jf. bilag 1, og redegørelsen fra social- og indenrigsministeren.

Jeg skal hertil bemærke, at Sundheds- og Ældreministeriet har drøftet de overordnede rammer for forvaltning af eksterne forskningsmidler på et møde den 9. marts 2015 i Det Nationale Samarbejdsforum for Sundhedsforskning, som er nedsat i regi af ministeriet¹. Af drøftelserne fremgik det, at alle var enige om, at der er tale om en alvorlig kritik, der også har ført til ændret praksis i regionerne og på hospitalerne, samt at regionerne har stort fokus på sagen.

Hvad angår kritikken vedr. overhead, og at hospitalerne ikke i tilstrækkeligt omfang adskiller udgifter til forskning fra udgifter til drift, henvises til mine *bemærkninger til afsnit 3. Anvendelse af forskningsmidler*.

Bemærkninger til afsnit 2. Etablering af forskningsprojekter

Af afsnit 2 fremgår det, at "undersøgelsen viser, at afdelingsledelsen ikke altid bliver tilstrækkeligt inddraget, når forskningsprojekter bliver etableret. Etableringen danner grundlaget for den fremadrettede styring af forskningsprojekterne. Den efterfølgende økonomistyring besværliggøres af, at nye forskningsmidler ofte blandes sammen med midler fra andre forskningsprojekter, så det ikke er gennemsigtigt, hvad den konkrete bevilling anvendes til. Desuden sikrer den løbende opfølgning ikke altid, at projekter lukkes, selv om de er inaktive, og der kan henstå midler over flere år."

Jeg henviser til regionernes redegørelser, jf. bilag 1, og redegørelsen fra social- og indenrigsministeren.

Bemærkninger til afsnit 3. Anvendelse af forskningsmidler

Af afsnit 3 fremgår overordnet, at "undersøgelsen viser, at hospitalernes interne kontroller ikke har sikret, at retningslinjerne bliver fulgt, og at der er dokumentation for, at forskningsmidlerne bliver anvendt til formålet og i overensstemmelse med retningslinjerne [...]."

Hospitalerne adskiller ikke i tilstrækkeligt omfang udgifter til forskning fra udgifter til drift. Hverken hospitalerne eller regionerne har tilstrækkelig viden om, hvorvidt hospitalerne får dækket de direkte og indirekte omkostninger (overhead) i de tilfælde, hvor det er relevant. Efter Rigsrevisionens opfattelse vil det være hensigtsmæssigt, at Økonomi- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) og Ministeriet for

¹ Det Nationale Samarbejdsforum for Sundhedsforskning er sammensat af centrale private og offentlige aktører på sundhedsområdet. Samarbejdsforummet skal bidrage til at styrke samarbejdet og koordinationen mellem private og offentlige aktører på sundhedsområdet, at fremme udnyttelsen af forskningens resultater og at fremme dansk sundhedsforskningens internationale konkurrenceevne.

Sundhed og Forebyggelse (nu Sundheds- og Ældreministeriet) er opmærksomme på dette forhold.”

Jeg skal bemærke, at jeg i lighed med social- og indenrigsministeren er enig i Rigsrevisionens anbefaling, ligesom jeg fuldt ud kan støtte op om, at der er taget kontakt til Danske Regioner om det af Rigsrevisionen påpegede forhold, jf. social- og indenrigsministerens redegørelse til Statsrevisorerne og Rigsrevisor.

Bemærkninger til afsnit 4. Tilsyn med forvaltningen af forskningsmidler

Af afsnittet fremgår det, at ”undersøgelsen viser, at regionernes tilsyn med hospitalernes forvaltning af forskningsmidler er utilstrækkeligt. Regionerne følger ikke op på hospitalernes retningslinjer. Dermed sikrer regionerne ikke, at retningslinjerne udgør et betryggende grundlag for forvaltningen. Statsforvaltningen har ikke udført sit tilsyn med forvaltningen af forskningsmidler helt tilstrækkeligt. Statsforvaltningen reagerer kun, hvis regionens revisor klart har bemærket, at et forhold anses som ulovligt. Der har ikke været sådanne tilfælde. Statsforvaltningen kunne have fulgt mere op i de tilfælde, hvor revisorerne har gentaget problematiske forhold, som regionerne ikke har udbedret, eller hvor det har været uklart, om der har været tale om ulovlige forhold.”

Jeg skal hertil bemærke, at tilsynet med regionerne varetages af Statsforvaltningen, som ligger i regi af Social- og Indenrigsministeriet. Bemærkninger vedr. denne kritik fremgår således af redegørelsen fra social- og indenrigsministeren.

Bemærkninger til Statsrevisorernes bemærkning vedr. Beretning om forskningsmidler på hospitalerne

Af Statsrevisorernes bemærkning fremgår, at ”Statsrevisorerne kritiserer skarpt hospitalernes forvaltning af eksterne forskningsmidler, som er udtryk for en særegen forvaltningskultur, hvor man ikke har tilstrækkeligt fokus på at overholde gældende retningslinjer. Statsrevisorerne kritiserer, at regionernes tilsyn har været helt utilstrækkeligt.

Statsrevisorerne har særligt hæftet sig ved risikoen for, at de eksterne forskningsmidler ikke anvendes til formålet, og ved, at Statsforvaltningen har udført et for passivt tilsyn med forvaltningen af forskningsmidlerne – selv i de tilfælde, hvor regionernes revisorer gentagne gange har påpeget problemer med regionernes regnskabsforvaltning og forvaltning af forskningsmidler.”

Jeg skal hertil henvise til de vedlagte udtalelser fra regionerne, jf. bilag 1, hvor regionerne redegør for de igangsatte tiltag, der skal bidrage til at sikre en fremtidig hensigtsmæssig forvaltning af eksterne forskningsmidler.

Jeg skal igen bemærke, at hvad angår kritikken vedr. overhead, og at hospitalerne ikke i tilstrækkeligt omfang adskiller udgifter til forskning fra udgifter til drift, så anser jeg dette som en væsentlig problemstilling, der fremadrettet bør sættes fokus på, jf. mine *bemærkninger til afsnit 3. Anvendelse af forskningsmidler.*

Endvidere henvises til redegørelsen fra social- og indenrigsministeren.

Udtalelser fra Regionsrådene

I henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 3 har Social- og Indenrigsministeriet sendt såvel beretningens indhold og konklusioner og Statsrevisorernes bemærkninger til beretningen til regionsrådene til udtalelse. Regionernes udtalelse fremgår af bilag 1. Der henvises til redegørelsen fra social- og indenrigsministeren, som kommenterer uddybende på de konkrete tiltag i udtalelserne.

Jeg skal bemærke, at udtalelserne fra regionerne bl.a. afspejler, at regionerne tager problemstillingen alvorligt, og at de på den baggrund har igangsat en række initiativer, der skal bidrage til at sikre en fremtidig hensigtsmæssig forvaltning af eksterne forskningsmidler.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde

Bilag 1

Udtalelser fra regionerne vedrørende Statsrevisorernes beretning nr. 7/2014 om forskningsmidler på sygehusene

1. Region Hovedstaden

Region Hovedstaden takker for muligheden for at komme med en udtalelse til ministrene om Statsrevisorernes beretning om forskningsmidler på hospitalerne.

Region Hovedstaden er enig med Statsrevisorerne i, at der ikke har været et tilstrækkeligt tilsyn med hospitalernes anvendelse af eksterne forskningsmidler, hvilket ikke er tilfredsstillende. Region Hovedstaden ser på sagen med stor alvor, og har derfor iværksat en række tiltag for at sikre, at regionens anvendelse af forskningsmidler fremadrettet sker indenfor de centralt fastsatte rammer, herunder at der sker en administrativ kontrol af anvendelsen, og at der følges op på kontrollen i relevante fora, herunder Regnskabschefforum. Region Hovedstaden tager således Statsrevisorernes kritik til efterretning.

Regionsrådet har fulgt såvel Rigsrevisionens som regionens egen undersøgelse af anvendelse af eksterne forskningsmidler tæt. Regionsrådet er derfor orienteret om det misbrug der har fundet sted, og tager stærk afstand herfra. Regionsrådet har med tilfredshed noteret, at i de tilfælde hvor der har været grundlag herfor, er der foretaget en politianmeldelse af misbruget.

Regionsrådet er ligeledes løbende blevet orienteret om de tiltag Region Hovedstaden har iværksat som følge af misbruget af forskningsmidler. Det er bl.a. følgende tiltag:

- **Retningslinjer** - der er fra centralt hold udarbejdet og implementeret nye fælles forretningsgange for hele regionen. Der er i den forbindelse afholdt workshops for at udbrede kendskabet til retningslinjerne samt udarbejdet Q&A (spørgsmål og svar) for at afdække spørgsmål. Materialet er lagt på nettet og der opdateres løbende.
- **Budgettering (tilsyn og opfølgning)** - hospitalerne budgetterer nu forskningsmidlerne og opfølgningen på anvendelsen af forskningsmidlerne indgår fast i den almindelige økonomiopfølgning. Derved sikres, at ledelsesmæssig opfølgning og fokus udøves både på afdelings- såvel som på centerniveau.
- **Tilsyn (hospitalerne/regionen)** - der er udarbejdet controllingværktøjer til brug for økonomiafdelingerne således, at der løbende tages stikprøver omkring forvaltningen af forskningsmidler. Resultatet af disse stikprøver samt eventuelle igangsatte tiltag rapporteres i kvartalsrapporten til Center for Økonomi der samler op og sikrer fælles tiltag når det vurderes, at der er behov herfor.
- **Tilsyn (regionen)** - der er siden 2012 indført samlet opfølgning i Center for Økonomi på de forhold, der rapporteres i servicebreve fra den eksterne revision på de enkelte hospitaler.
- Det er aftalt, at der på baggrund af Rigsrevisionens beretning igangsættes et fælles arbejde omkring kortlægning af overhead på forskningsmidlerne.

Det er regionens klare forventning, at de igangsatte tiltag vil medføre, at regionens anvendelse af forskningsmidler fremadrettet sker på en tilfredsstillende måde. For at sikre fortsat fokus på anvendelsen af eksterne forskningsmidler og implementering af nye arbejdsgange, følger den centrale administration løbende op - både ved at gennemgå de indrapporterede stikprøver fra hospitalerne og ved at drøfte emnet løbende med regionens regnskabschefer.

2. Region Sjælland

Økonomi- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) har med brev af 13. marts 2015 bedt Region Sjælland om en udtalelse til Statsrevisorernes beretning nr. 7/2014 om forskningsmidler på sygehusene og statsrevisorernes bemærkninger til beretningen, der drejer sig om sygehusenes procedurer og dokumentation vedrørende anvendelse af eksterne forskningsmidler. Regionens forretningsudvalg blev orienteret om beretningen den 2. marts 2015, og Regionsrådet i Region Sjælland har drøftet henvendelsen i sit møde den 30. april 2015.

Beretningen bygger på Rigsrevisionens gennemgang af materiale fra i alt syv sygehuse, inkl. Roskilde og Køge sygehuse i Region Sjælland, og samlet har vurderet, at sygehusenes administration af eksterne forskningsmidler er kritisabel. Det sker særligt med henvisning til, at i for mange tilfælde har interne kontroller ikke sikret, at lokale retningslinjer blev fulgt, at der er risiko for, at sygehusene uretmæssigt finansierer forskning for private virksomheder med driftsbevillinger, og at regionernes tilsyn ikke har sikret et betryggende grundlag for sygehusenes forvaltning af forskningsmidler. Desuden henviser statsrevisorerne til, at Statsforvaltningen kunne have fulgt mere op i sager, hvor den eksterne revision har gentaget kritisable forhold, eller hvor det har været uklart, om der var tale om ulovlige forhold.

Rigsrevisionen har ikke fundet eksempler på misbrug af forskningsmidler i Region Sjælland.

I beretningen oplystes en række konkrete eksempler for at underbygge konklusionerne i beretningen. Disse eksempler stammer ikke eller kun i meget begrænset omfang fra Roskilde og Køge sygehuse. Region Sjælland gjorde i et høringssvar Rigsrevisionen opmærksom på, at denne formulering kunne føre til misforståelser, men Rigsrevisionen nuancerede efter regionens opfattelse ikke formuleringen i tilstrækkelig grad. På baggrund af beretningen har Roskilde og Køge sygehuse skærpet kravene til forvaltningen af forskningsmidlerne.

Den sundhedsvidenskabelige forskning i Region Sjællands sundhedsvæsen er altovervejende offentlig og finansieres af regionen selv.

Sygehusene i Region Sjælland administrerer, styrer og følger op på administrationen af forskningsmidler ud fra en regional retningslinje. Det er det enkelte sygehus' ansvar gennem sit løbende ledelsestilsyn at følge op på administrationen, og der kan være lokale forskelle på administration og opfølgning - men arbejdet udføres inden for rammerne af retningslinjen. Region Sjælland følger fremover op på, at der er overensstemmelse mellem den regionale og lokale retningslinjer for administrationen af eksterne midler.

I 2014 blev Region Sjællands regelsæt for forvaltning af eksterne midler gennemgået og præciseret – bl.a. på baggrund af presseomtale af misbrug af forskningsmidler på Rigshospitalet.

Det er den eksterne – uafhængige – revision, der fører kontrol med sygehusenes administration af deres økonomiske ressourcer. Region Sjælland har fulgt op på bemærkninger fra den eksterne revision til regionens regnskabsforvaltning og forvaltning af forskningsmidler, og der har ikke været eksempler på gentagen kritik fra revisionens side, som først regionen og senere Statsforvaltningen kunne følge op på.

I 2015 har den eksterne revision på opdrag fra Region Sjælland gennemført forvaltningsrevision om styring af projekter, som er helt eller delvist finansieret af eksterne midler på de sygehuse, der ikke var omfattet af Rigsrevisionens undersøgelse.

Revisionen har i denne forbindelse gennemgået regionens regelsæt for forretningsgange, som revisionen har fundet hensigtsmæssige.

Derpå har revisionen ved hjælp af interviews og stikprøver gennemgået implementeringen af forretningsgangene på hvert enkelt sygehus i regionen. Revisionen er ved at afslutte arbejdet og har foreløbigt oplyst, at man ikke har fundet eksempler på misbrug af midler i forbindelse med forvaltningsrevisionen, men at det på visse sygehuse er nødvendigt at sikre, at forretningsgangene i den regionale retningslinje, ikke mindst opfølgningen gennem ledelsesstilsynet, implementeres fuldt ud.

Rigsrevisionen har anbefalet, at der tilrettelægges arbejdsgange, som sikrer, at der inden iværksættelsen af forskningsprojekter foreligger dækkende kontraktforhold, som kan give efterfølgende rettigheder/patenter. Det er kun meget få af de sundhedsvidenskabelige forskningsprojekter, der gennemføres i Region Sjælland, der efterfølgende kan føre til rettigheder/patenter for regionen, men Region Sjælland har i 2015 indgået aftale med Odense Universitetshospital om juridisk bistand ved indgåelse af kontrakter med eksterne bevillingsgivere om forskningsprojekter.

Regionsrådet vil få forelagt den færdige undersøgelse fra eksterne revision – formentlig i juni 2015. På baggrund af undersøgelsen vil Regionsrådet vurdere behovet for justeringer af forvaltningen på området.

3. Region Syddanmark

Økonomi- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) har i brev af 13. marts 2015 bedt regionsrådet om at forholde sig til indhold og konklusioner i Rigsrevisionens beretning om forskningsmidler på hospitalerne samt Statsrevisorernes bemærkninger til beretningen, herunder hvilke foranstaltninger og overvejelser, som beretningen giver anledning til.

Regionsrådet tager beretningen, som omfatter alle fem regioner, og er konkluderende for regionerne under ét, til efterretning. Det bemærkes dog, at det af beretningen ikke tydeligt fremgår i hvilket omfang og med hvilken tyngde, de enkelte regioners hospitaler bidrager til Rigsrevisionens konklusioner.

For at få en mere omfattende og dybtgående undersøgelse af området bad Region Syddanmark parallelt med Rigsrevisionens undersøgelse regionens eksterne revisor Deloitte om at gennemgå forholdene vedrørende administrationen af forskningsmidler. Deloitte's samlede vurdering var, "at midlerne er anvendt i overensstemmelse med formål og bevilling, og at der har været et betryggende kontrolmiljø, men at der har været en mangelfuld dokumentation heraf, som der bør strammes op på".

Rigsrevisionens stærke kritik af manglende kontrolindsats og indtrykket af "en særegen afvigende forvaltningskultur" kan derfor ikke genkendes som dækkende for administration af forskningsmidler i Region Syddanmark.

De konkrete kritikpunkter fra såvel Rigsrevisionen som Deloitte vedrørende især mangelfulde bilagspåtegninger samt dokumentation af kontroller og ledelsesopfølgning tages til efterretning.

Kritikken har givet anledning til en målrettet kommunikation af regler og dokumentationskrav i forhold til alle budgetansvarlige i regionen. Regionens interne kontrolfunktioner – såvel centrale som decentrale – vil løbende have særlig fokus på at følge op på de anførte kritikpunkter.

Herudover har regionen iværksat en intern udredning af praksis vedrørende den særlige problemstilling om afgrænsningen af eksternt finansierede forskningsmidler i forhold til indtægtsdækket virksomhed.

4. Region Midtjylland

Regionsrådet for Region Midtjylland har 29. april 2015 behandlet Statsrevisorernes Beretning om forskningsmidler og Statsrevisorernes bemærkninger hertil.

Statsrevisorerne anmodede i januar 2014 Rigsrevisionen om at undersøge regionernes forvaltning af forskningsmidler for perioden 2009-2013. Rigsrevisionens beretning til Statsrevisorerne om forskningsmidler på hospitalerne blev fremlagt den 25. februar 2015.

Statsrevisorerne udtalte: *”Statsrevisorerne kritiserer skarpt hospitalernes forvaltning af eksterne forskningsmidler, som er udtryk for en særegen forvaltningskultur, hvor man ikke har tilstrækkeligt fokus på at overholde gældende retningslinjer. Statsrevisorerne kritiserer, at regionernes tilsyn har været helt utilstrækkeligt. Statsrevisorerne har særligt hæftet sig ved risikoen for, at de eksterne forskningsmidler ikke anvendes til formålet, og ved, at Statsforvaltningen har udført et for passivt tilsyn med forvaltningen af forskningsmidlerne – selv i de tilfælde hvor regionernes revisorer gentagne gange har påpeget problemer med regionernes regnskabsforvaltning og forvaltning af forskningsmidler.”*

Økonomi- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) har anmodet regionsrådet om at forholde sig til beretningens indhold, konklusioner og statsrevisorernes bemærkninger, herunder hvilke foranstaltninger og overvejelser som beretningen giver anledning til.

Regionsrådets generelle bemærkninger:

Rigsrevisionens stikprøve af bilag for perioden 2009 – 2013 tog udgangspunkt i de samme bilag, som Region Midtjylland selv undersøgte i foråret 2014. Det fremgår ikke af Rigsrevisionens beretning til Statsrevisorerne, at Region Midtjylland selv har foretaget en stor undersøgelse. Regionen noterer, at konklusionerne er generelle, og at de ikke lægger vægt på substansen, men på overtrædelse af formelle dokumentationskrav. I forbindelse med Region Midtjyllands undersøgelse viste det sig, at manglende dokumentation kunne fremskaffes. Rigsrevisionens beretning til Statsrevisorerne synes ikke at kvittere for regionens eget initiativ til undersøgelsen og revision af vejledning og retningslinjer for administration af forskningsmidler.

Regionsrådets konkrete bemærkninger til statsrevisorernes kritik:

Statsrevisorernes kritik er baseret på nedenstående punkter:

1. At hospitalernes ledelse og interne kontroller i alt for mange tilfælde ikke har sikret, at basale retningslinjer for anvendelse af forskningsmidlerne er blevet fulgt, fx godkendelse af udgiftsbilags formål og relevans.
2. At styringen af forskningsprojekterne er uigennemsigtig, fordi nye og gamle forskningsmidler blandes sammen, og projekter kan henstå inaktive over flere år.
3. At hospitalerne ikke i tilstrækkelig grad adskiller omkostningerne til forskning fra omkostninger til den almindelige drift. Regionerne og hospitaler har således ikke sikkerhed for, at relevante direkte og indirekte omkostninger bliver dækket. Der synes at have udviklet sig en særegen forvaltningskultur, hvor sundhedspersonale belønnes med naturalier som frugtordninger, sociale events o.l. for forskningsrelaterede opgaver.

4. At der er risiko, for at hospitalerne uretmæssigt finansierer forskning for private virksomheder med skatteborgerfinansierede driftsbevillinger.
5. At regionernes tilsyn ikke har sikret et betryggende grundlag for hospitalernes forvaltning af forskningsmidler.

Ad 1) Hospitalernes ledelse og interne kontroller

Statsrevisorernes kritik:

At hospitalernes ledelse og interne kontroller i alt for mange tilfælde ikke har sikret, at basale retningslinjer for anvendelse af forskningsmidlerne er blevet fulgt, fx godkendelse af udgiftsbilags formål og relevans.

Region Midtjyllands kommentar:

Region Midtjylland har konstateret, at der er eksempler på bilag, hvor udgiften ikke er dokumenteret tilstrækkeligt i økonomisystemet, men næsten alle disse posteringer har enten haft et indlysende formål eller det er vurderet, at de har været rimelige efter at have indhentet yderligere forklaringer hos forskerne. Der har ikke været stillet krav om, at der skal foreligge elektronisk dokumentation i økonomisystemet. I alle de tilfælde, hvor vi har anmodet om dokumentation, er den blevet forevist på papir.

Region Midtjylland anerkender, at der i mange tilfælde har manglet angivelse af formål og deltagere, hvorfor der er sat ekstra fokus herpå fremadrettet.

Ad 2) Styring af forskningsprojekterne

Statsrevisorernes kritik:

At styringen af forskningsprojekterne er uigennemsigtig, fordi nye og gamle forskningsmidler blandes sammen, og projekter kan henstå inaktive over flere år.

Region Midtjyllands kommentar:

Region Midtjylland har med FAS-regulativet præciseret, at der skal ske løbende opfølgning på alle forskningsprojekter. Det er ikke tilladt at have inaktive projekter over flere år med mindre, der er anført en årsag.

I Beretningen omtales i Boks 3 en bevilling på kr. 16 millioner, der indsættes på en løbende konto. Aarhus Universitetshospital modtog den 13. juli 2007 brev om bevillingen til indkøb af apparatur. Fire dage senere den 17. juli 2007 blev kr. 16 millioner indsat på Aarhus Universitetshospitals driftsbankkonto. Det var ikke muligt, at nå at få oprettet et særskilt projekt på så få dage. Derfor blev det besluttet at anvende den allerede oprettede løbende konto så indbetalingen kunne placeres og driftsbankkontoen afstemmes. De første udbetalinger skete allerede i løbet af efteråret 2007. I maj 2008 var der yderligere to udbetalinger og den 8. januar 2009 blev det sidste beløb for apparaturet betalt.

Der burde have været oprettet et særskilt projekt i 2007, men for at undgå at historikken gik tabt, blev det besluttet at fastholde beløbet på den løbende konto, da man vidste, at der var tale om få posteringer samt at hele beløbet skulle anvendes til indkøb af apparatur indenfor en overskuelig periode. En gennemgang af sagen viser, at den er veldokumenteret.

Ad 3) Adskillelse af omkostninger til forskning og drift

Statsrevisorernes kritik:

At hospitalerne ikke i tilstrækkelig grad adskiller omkostningerne til forskning fra omkostninger til den almindelige drift. Regionerne og hospitaler har således ikke sikkerhed for, at relevante direkte og indirekte omkostninger bliver dækket. Der synes at have udviklet sig en særegen forvaltningskultur, hvor sundhedspersonale belønnes med naturalier som frugtordninger, sociale events o.l. for forskningsrelaterede opgaver.

Region Midtjyllands kommentar:

I situationer, hvor der eksempelvis ikke er ledig kontorplads til rådighed til forskerne, kan det forekomme at forskningsmidlerne anvendes til anskaffelse af nødvendige kontorfaciliteter inklusiv it-udstyr. Disse omkostninger dækkes ikke af den almindelige driftsbevilling, hvis der er tale om medarbejdere, der udelukkende er ansat i forskningsprojekter. Efter Region Midtjyllands opfattelse er der ikke tale om tilfældig sammenblanding af interne og eksterne omkostninger.

På et stort universitetshospital er forskning og klinik tæt forbundne. Eksempelvis er alle kliniske behandlinger på Onkologisk afdeling protokollerede, dvs. de indgår i kliniske forskningsprojekter. Det vil i de fleste tilfælde ikke være muligt at adskille udgifter til forskning og udgifter til klinik. Der er afdelinger med medarbejdere der udelukkende arbejder med forskning, hvor alle udgifter naturligt afholdes af forskningsmidler.

Region Midtjylland mener ikke, at vi har en "særegen forvaltningskultur", hvor sundhedspersonale belønnes med naturalier mv. Det er ikke vores opfattelse, at forskerne generelt belønnes med frugtordninger, sociale events.

Ad 4) Risiko skatteborgerfinansieret forskning

Statsrevisorernes kritik:

At der er risiko, for at hospitalerne uretmæssigt finansierer forskning for private virksomheder med skatteborgerfinansierede driftsbevillinger.

Region Midtjyllands kommentar:

Region Midtjylland har den opfattelse, at det er en del af vores aktivitet at udføre relevant forskning på vores hospitaler. Ved oprettelse af et projekt foretages vurdering af forbrug af ressourcer fra andre afdelinger (røntgen, laboratoriedelser mv.) og der aftales afregning herfor. I sagens natur er der behov for at udøve skøn af forbrug af ressourcer fra de forskellige afdelinger, men der tages stilling hertil inden projektet godkendes.

Regionsrådet stiller via driftsbevillinger midler til rådighed for forskningen. Ikke til gavn for private firmaer, men til gavn for patientbehandlingen mv.

Ad 5) Regionernes tilsyn

Statsrevisorernes kritik:

At regionernes tilsyn ikke har sikret et betryggende grundlag for hospitalernes forvaltning af forskningsmidler.

Region Midtjyllands kommentar:

Ultimo 2013 besluttede Region Midtjylland i samarbejde med den eksterne revision at udføre en større undersøgelse af forskningskonti i Region Midtjylland. I foråret 2014 blev der analyseret på 250.000 posteringer fra forskningskonti på regionens hospitaler i perioden 2009 – 2013. Der blev lavet stikprøvevis kontrol af bilag.

Den omfattende gennemgang af forskningskonti viste, at forskerne generelt er både ansvarlige og nøjsomme i deres omgang med forskningsmidler, og at tilbagebetalingskravene var små i forhold til den samlede omsætning af forskningsmidler som i den fem-årige periode var på ca. 2 mia kr. Undersøgelsen førte til, at der blev skrevet ni rapporter, hvor der var grund til nærmere efterforskning af bilag. Set i forhold til mængden af gennemgåede bilag var det meget få uregelmæssigheder, der blev fundet. Der var tilfælde af manglende bilagsdokumentation, men der blev indhentet dokumentation/forklaringer i forbindelse med undersøgelsen.

Undersøgelsen påpegede, at der var behov for tydeliggørelse og præcisering af reglerne, så forskerne ikke bevidst eller ubevidst overtræder reglerne. Arbejdet med at tydeliggøre reglerne var allerede igangsat inden undersøgelsen blev gennemført. Efterfølgende blev der arbejdet videre med dette.

Region Midtjylland arbejder kontinuerligt med forbedring af vores systemer og procedurer. Det er vores opfattelse, at vi har et betryggende grundlag for hospitalernes forvaltning af forskningsmidler.

Region Midtjyllands foranstaltninger:

Region Midtjyllands regionsråd godkendte 20. august 2014 "Regulativ vedrørende eksternt finansierede projekter mv. i Region Midtjylland (FAS-regulativ)". Regulativet erstatter den tidligere "Administrativ vejledning vedr. eksternt finansiering af forskningsprojekter mv. i Region Midtjylland (FAS)". Region Midtjylland har altså allerede inden Rigsrevisionen offentliggjorde deres beretning til Statsrevisorerne vedtaget et nyt regulativ, hvori det er tydeliggjort og præciseret, hvorledes forskningsmidlerne skal håndteres.

I forhold til den tidligere vejledning er det i det nye regulativ præciseret, at det er regionen, der ejer donerede forskningsmidler, og at regionens regnskabsregler også gælder for forskningsmidler. En væsentlig ændring i forhold til tidligere er, at forskerne fremover ved projektoprettelsen skal underskrive på, at de kender reglerne og har til hensigt at følge dem.

Som supplement til FAS-regulativet blev der i efteråret 2014 udarbejdet et appendix, der mere præcist beskriver en række emner, som kontrollen i foråret indikerede, at der var behov for tydeliggørelse af reglerne for.

I november 2014 blev der afholdt informationsmøder, hvor alle forskere i regionen og det administrative personale var indbudt. På informationsmøderne blev FAS-regulativet og det tilhørende appendix gennemgået.

Region Midtjyllands Interne Kontrol er pt. i gang med at foretage en tilsvarende undersøgelse, som den der blev foretaget i foråret 2014. Denne gang omhandler undersøgelsen kun perioden 1. januar 2014 – 28. februar 2015 til gengæld omfatter undersøgelsen bilag for hele regionen, og der skelnes ikke mellem interne og eksterne konti. Regionens regler gælder både driftsbevillinger og eksterne bevillinger, derfor skelnes der ikke herimellem ved denne kontrol.

5. Region Nordjylland

Økonomi- og Indenrigsministeriet (nu Social- og Indenrigsministeriet) og Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse (nu Sundheds- og Ældreministeriet) har anmodet Regionsrådet i Region Nordjylland om en udtalelse vedrørende Statsrevisorernes beretning 7/2014 om hospitalernes eksterne forskningsmidler.

Denne udtalelse er behandlet af Regionsrådet på mødet d. 28. april 2015.

Fra Region Nordjyllands side har Aalborg Universitetshospital været en del af Rigsrevisionens bagvedliggende undersøgelse.

Regionsrådet har noteret sig, at Statsrevisorerne udtaler en meget skarp kritik af hospitalernes forvaltning af de eksterne forskningsmidler.

Regionsrådet skal dog samtidig fremhæve, at der ikke er konstateret misbrug af forskningsmidler i Region Nordjylland, ligesom den årlige revision af Regionens regnskab ikke har givet anledning til bemærkninger i forhold til forvaltningen af forsk-

ningsmidler. Der har ligeledes ikke været påtaler eller politianmeldelser rettet mod forskere som følge af misbrug.

Set i lyset af Rigsrevisionens undersøgelse har Regionen anmodet Revisionsfirmaet BDO om at foretage en omfattende gennemgang af nordjyske forskningsprojekter i perioden fra 2011 frem til medio oktober 2014. Der har været særligt fokus på udgifter knyttet til IT-udstyr, rejser, møder mv. Revisionen har ikke fundet mistænkelige forhold i gennemgangen af de enkelte bilag.

BDO har ligeledes foretaget en gennemgang af Regionens forretningsgange for styring og administration af forskningsmidler og vurderer, at disse er hensigtsmæssige og betryggende.

Der er i Region Nordjylland valgt en meget central organisering omkring forvaltningen af forskningsmidlerne. Den langt overvejende del af de forvaltningsmæssige aktiviteter i relation til forskningsaktiviteterne er samlet i Forskningens Hus ved Aalborg Universitetshospital og i Koncern Økonomi, som er Regionens centrale økonomifunktion.

Herved er det Regionens vurdering, at der sikres en ensartet sagsbehandling, ligesom der altid er et "ekstra sæt øjne" på de enkelte bilag.

I Rigsrevisionens undersøgelse (punkt 55) er nævnt et konkret eksempel fra Aalborg Universitetshospital, hvor en forsker på en konference i Italien to dage i træk spiser på samme restaurant for henholdsvis 1.157 og 1.370 kr. uden at det fremgår, om andre end forskeren deltager. Aalborg Universitetshospital har efterfølgende dokumenteret overfor Rigsrevisionen, at begge regninger dækker over bespisning af to personer. Regionen har en beløbsgrænse på 800 kr. for ét måltid, hvilket flugter med SKATs regler på området.

Selv om der ikke er fundet misbrug af forskningsmidler i Region Nordjylland, så påpeger Rigsrevisionen, at der bør strammes op i forhold til efterlevelsen retningslinjer på forskningsområdet.

Regionsrådet støtter op om denne vurdering, og der er allerede i samarbejde med sygehusledelserne og Forskningens Hus iværksat en opstramning af retningslinjerne. Det skal blandt andet sikre, at alle indkøb bliver foretaget i Regionens indkøbssystem, at klinikledelser følger løbende op på budgetter, og at formålet med udgifterne er fyldestgørende beskrevet.